

ΤΟ «ΑΝΕΧΤΙΜΗΤΟ»

(Γράμματα τῶν κ. κ. Παύλη καὶ Βελέη)

Ἀξιότιμ. κ. Χόρν,

Ἄπειρά μου σπολλάτια γιὰ τὸ βιβλίον ποὺ εἶχες τὴν καλοσύνη νὰ μοῦ στείλεις. Τὸ διάβασα μὲ μεγάλη προσοχή. Ψιλολόγητη γνώμη μου εἶναι ἀδύνατο νὰ σοῦ πῶ. Νομίζω ὅμως πὼς στὸ «Ἀνεχτίμητο» καὶ ὁ μῦθος εἶναι λαμπρὰ μπλεγμένον καὶ τὸ τέλος δραματικώτατο. Εἶναι τέλος ὅπως ἔπρεπε νὰ εἶναι—φυσικὸ μὰ ἀνεπάντητο. Τὸ δράμα ὅμως σκοντάφτει στὸ διάλογο. Δὲν εἶναι ἀρκετὰ χαρακτηριστικός. Ὁ Πρωτομάστορας λ. χ. δὲν τὴ δείχνει τὴν περφόρεια τοῦ ἀρκετὰ ξάστερα, ὅπως ὁ Κωσταντῆς στὸ «Βρουκόλακα» τοῦ Ἑφταλιώτη. Λίγο περισσότερη ἔπειτα μελέτη τῆς γλώσσας δὲ θὰ πείραζε.

Ἐλπίζω δὲ θὰ σοῦ κακοφανοῦνε τὰ λόγια ποὺ σοῦ γράφω. Εἶμαι γέρος πιά καὶ συχνὰ ἀδύνατο νὰ κρατηθῶ.

Σὲ ἀσπάζομαι
ΑΔΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

Λόντρα 10)23 τοῦ Ὀκτώβρη

Φίλε μου,

Εἶναι ὁμορφος ὁ χαρακτήρας τοῦ Ἀντρέα, σιδερίνιος ποὺ τίποτες δὲν τόνε μπορεῖ μπροστά στὴν ἰδέα. Τοῦ κόστους μιά μεγάλη, ἀνεχτίμητη, θυσία, μὰ αὐτὸς δουλεύει γιὰ τὴν πρόοδο, γιὰ τὴ δόξα καὶ γιὰ τὴ θύμηση τῆς γυναικούλας του. Τὸ στοιχειὸ τὸ ζηλιάρικο τὸν ἐξεγέλασε μιά στιγμή, μὰ ἐκείνος δὲν παραδίνεται καὶ ξέρει ποὺ πρέπει νὰ σταθεῖ ἡ ἀγάπη του.

Καὶ ἡ Φλαντρώ τ' ἀξίζει, γιατί ἐγνώριζε τί θὰ πεί μεγαλεῖο καὶ γιὰ τὸ καλὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρός τίποτες δὲν ψηφάει. Ἡ Φλαντρώ μοιάζει σὰ Σουλιώτισσα μέσα σὲ πολιτισμένη κοινωνία. Εἶναι ὥρα γιὰ τὴν Ἑλλάδα νὰ βγαίνει τέτοιους τύπους ζευγερισμένους.

Ὁ Μάστορ-Κοκοβιὸς εἶναι ὠραῖο σκίτσο, καὶ δίνει ποικιλία μέσα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, ὅπου ὁ καθένας βαστάει τὴ θέση του τόσο πιτήδεια τὴν καημένη τὴν Κυρὰ Βασιλική! Ποιὸς δὲ θὰ τὴνε λυπιέται!

Μὰ αὐτοὶ οἱ τρεῖς τόποι, Δούναβις, Αὐλώνα καὶ Ἄρτα, ἔχουν τίποτες ἱστορικὴ σημασία; Δὲ γίνεται, κατὰ κρίβεται αὐτοῦ μέσα, καὶ ἀξίζει νὰ γίνῃ λίγο φάξιμο.

Στὸ δεύτερο μέρος τὸ γλέντι τῶν Καλλικάντζαρω καὶ Νεράιδω εἶναι ἀλήθεια γιομάτο νόημα καὶ διασκεδαστικὸ μαζὶ, παραπολύ ζετσίπωτο ὅμως, καὶ φέρνει δυσκολία στὴν παράσταση τοῦ δράματος. Αὐτὸ ὅμως διορθώνεται, ἐὰν τὴ θέση τοῦ διαλόγου τὴν πάρει λίγη παντομίμα μ' ἀλαφριά μουσικὴ καὶ προφέρουνται κάθε τόσο μονάχα ἐκεῖνα τὰ λόγια ποὺ δὲ θὰ κάμουν τὸ ἀκροατήριον μῆτε νὰ παραστρατήσῃ ἀπὸ τὴ φρονιμάδα μῆτε νὰ κοκκινίσει.

Καὶ ὁ «Ἐένος» ἔχει κάμποσα τέτοια ποὺ μὰς τρομαίζουν. Εἶναι ὅμως ἀριστοῦργημα μὲ τὰ τραγουδάκια στὴ σελίδα 122 καὶ στὴν κατοπινὴ. Ὅταν ψέλνεις ἔτσι, νάσαι βέβαιος ποὺ σὲ μπάζουν παντοῦ. Τὰ λόγια σου καλογερέσια δὲ θάναι, θὰ φέρνεις ξεφάντωμα, μὰ καὶ θὰ σέβασαι κάθε αἰσθημα ποὺ εἶναι καλὸ καὶ πρέπει νὰ μένει ἀγγιχτῶ. Κι ὁ Σολωμὸς θ' ἔγραφε τὸ τετραστίχο

Ἄφτος κερνᾷ τὸ μέλι του
κ' ἐκεῖνη τὰ φιλιὰ της,
γεννιέται νέα βασίλισσα
μὲ κάλλι τὰ δικά της.

Σὲ ἀσπάζομαι
Α. ΒΕΛΕΗΣ

Ἰσοτόγραφο. Ἄσε με νὰ πῶ κ' ἓνα λογάκι γιὰ τὸ τέλος τοῦ «Ἀνεχτίμητου». Δεῖσού φαίνεται ποὺ ἡ κατέρα τῆς Φλαντρώς ἔπρεπε νὰ λείψει; Μὰς κάνει καὶ τῆς χάνουμε πολὺ ἀπὸ τὴν ξεχωριστὴ ὑπόληψη ποὺ εἶχαμε γιὰ δαύτη. Δὲ μὰς ἀρέσει νὰ τὴν ἰδοῦμε μετανιωμένη ὕστερα ἀπὸ τὴ γενναία ἀπόφαση ὅπου ἔλαβε, καὶ θέλομε ἡ θυσία νὰ γίνῃ ὀλάκερη στὴ δόξα τοῦ καλοῦ της. Στὸ ζετούλιγμα τοῦ δράματος τὰ νιάτα της τὰ στοχάστηκε μόνο μιά στιγμουλά, κ' εὐτὺς ἐπετάχτηκε πὸ ψηλά καὶ ἐσταμάτησε ἐκεῖ. Ἡ ἀνάσα της σβύεται μὲ τὴ συλλογὴ τοῦ Ἀντρέα, τοῦ μεγάλου ἀνθρώπου, ὅχι μὲ τὸ φόβο γιὰ τὸν ἀδερφὸ της.

Θὰ μοῦ ματαπέεις ἴσως ὅ,τι ἔγραψες στὸν πρόλογο, πὼς ἤθελες νὰ βαστάξεις τὴν παράδοσιν τοῦ τραγουδιοῦ. Μὰ τὴν παράδοσιν, τὴν ἀλλάξεις σὺρριζα σ' ὅλην τὴν οἰκονομία τοῦ δράματος· τὴ Φλαντρώ μὰς τὴν ἐτοιμάσεις λίγο λίγο νὰ θυσιαστῇ, καὶ τὸ πάθος της δὲν εἶναι—ὅπως καὶ στὸ τραγοῦδι—

ἀποτέλεσμα ἀπὸ ἓνα λάθος τυχαῖο. Μιά λοιπὸν καὶ ἀλλάξεις στὴν ἀρχή, τραβᾷ ὀμπρὸς ἴσια μὲ τὸ τέλος.

Ἐπειτα ἔχομε τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχαίων. Ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Εὐριπίδης δὲν ἀφίαν τούς μύθους ὅπως τούς ἤρκαν, μόνε τούς ἔφερναν νὰ συμφωνοῦν μὲ τίς ἰδέες τῆς καινούργιας τῆς ἐποχῆς τους. Ὁ Οἰδίπους ποὺ βρίσκει ἀνάπαψη στὸν Κολωνὸ μὰς δείχνει τὴ συμπάθεια ποὺ αἰσθάνονταν οἱ ἡμερωμένοι Ἀθηναῖοι γιὰ τὸν ἀθῶο ἀδικημένο τῆς Μοίρας. Ὅμοια θὰ ποῦμε γιὰ τὰ πάθια τῶν Ἀτρειδῶν. Ὅταν ἐπροχώρησε ἡ σκέψη κ' ἐγλύκαναν οἱ τρόποι, ἐχρειάστηκαν νὰ δώσουν ἄλλη ἐξήγησιν στὰ κακὰ ποὺ βασάνιζαν τὴν ἀνθρωπότη καὶ νὰ μὴ τὰ παρουσιάζουν μὲ τόσο ἄγρια ὄψη· ἀλλιῶς οἱ θεοὶ δὲ θάταν πιά θεοὶ, θάταν θηρία. Ἐνα μῦθος ποὺ λογιζόταν τέλειος στὸν καιρὸ τοῦ Κέρκροπα, δὲμποροῦσαν νὰ τὸν ἀφίσουν ἀδόλυτο στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀναξαγόρα, τοῦ Θουκυδίδη, καὶ τοῦ Περικλή.

Α. Β.

ΟΙ ΑΠΕΡΓΙΕΣ

Γιόμισε χαρὰ ἡ καρδιά μου, ὅτα διάβασα στίς γερμανικὲς φημερίδες μὲ τὴ ἀποφασιστικότη οἱ ἐργατικοὶ μὰς κάτου στὴν Ἑλλάδα σταθήκανε γιὰ τὴν ὑπερασπίσιν τῶ δικαιωμάτων τους καὶ τῶν ἀδικημένων συναδέρφων τους. Ἐπιτέλους ζύπνησε κ' ὁ ρωμιὸς ἐργατικός! Μέσα στὴν πολιτικὴ μὰς σαπίλα, στὴν ἀτμοσφαῖρα τὴν πνιγμένη ἀπὸ λόγια παχιά καὶ μόνον λόγια, ἀφτὴ ἡ πρώτη πράξη, ἀφτὸ τὸ πρῶτο βῆμα τοῦ λαοῦ μὰς, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ φέρι στὴν καρδιά κάθε βέρου ρωμιοῦ καὶ ἐλπίδες καὶ κάπια σημάδια καλῶν αἰώνων. Ἀφτὸ τὸ ζύπνημα τοῦ ἐργατικοῦ τὸ περίμενα πρό πολλοῦ.

Ὅταν εἶμουνα πρόπερσιν στὴ Ἀθήνα εἶχα ρωτήσῃ διαφόρους φίλους σὲ ποιά θέση βρίσκεται τὸ ἐργατικὸ ζήτημα στὴν Ἑλλάδα. Κανείς δὲν ἔξερε νὰ μοῦ πεί τίποτα. Τὸ μόνο ποὺ ἄκουσα εἶταν πὼς ἡ ἀρχαία πάλη τῆς νεοελληνικῆς βιομηχανίας δὲν μπόρεσε ἀκόμα νὰ δημιουργήσῃ τὸ ἔδαφος γιὰ σύραξιν μεταξὺ τῆς Ἐργασίας καὶ τοῦ Κεφαλαίου. Μὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἔβλεπα σὲ τί κατάσταση βρίσκονταν στὰ διάφορα ἐργοστάσια τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ Περαιᾶ ὁ ἐργατικὸς κόσμος, σὲ τί ὑγιεινὸ περι-

ΑΓΑΠΩΝΤΑΣ

Τῆς κ. Εὐφρόνης Α. Δεντροῦ

Γλυκοχαράματα. Σὲ λίγο ἔσθῃς κι ὁ Αὐγερινὸς καὶ μοναχὰ τὸ φανῆρι μακριὰ στὸν κάθο τρεμδωγγο ἀκόμα. Ὁ Παῦλος Κατραμᾶς ἀπὸ ὠρα εἶχε ζυπνήσει κ' ἔπαιρνε τὸ δροσὸ του στὸ ψηλὸ λιανωτό. Ψέματα λίω. Γιὰ δροσὸ λίγο τὸν ἔκοφτε. Ἄλλο ἀποζητῶσε κ' ἔφαχνε τριγύρω του νὰν τὸ βρεῖ. Ὁ Παῦλος Κατραμᾶς εἶταν καὶ ζουγράφος. Ἐφαχνε λοιπὸν νὰ βρεῖ μιά γραμμὴ κ' ἓνα χρῶμα ποὺ νὰ κλείνουνε μέσα τους ὅλο τὸ μαγευτικὸ πανόραμα ποὺ ἀπλωνότανε μπροστά στὰ μάτια του. Ζητοῦσε τὴ χαρακτηριστικὰ γραμμὴ, τὸ ματίδι, ποὺ λένε, γιὰ τὴν εἰκόνα ποὺ ὅλο σκεφτότανε νὰ κάμει μὰ ποὺ ποτὲ δὲν ἀποφάσιζε καὶ νὰν τὴν ἀρχινήσει. Ὅλοί-να ἔφαχνε καὶ δὲν τὴν εὗρισκε τὴ γραμμὴ αὐτή.

Καὶ κάθε πρῶτ, μόλις γλυκοξημέρωσε, νὰ σοῦ τονε στὸ λιανωτό του, στὴ βάρδια του, σὴν ἄγρυπνος βιγλάτορας ποὺ καρτεροῦσε νὰ δεῖ ἀπὸ ποῖο διάσελο κι ἀπὸ ποιά κλεισούρα θὰ ξεμυτίσει ὁ παντοδύναμος σύμμαχος.

Πῆγε στὸ χωριὸ νὰ ξεκαλοκαιρέψῃ. Ἡ Ἀθῆνα τὸν ἐδίωξε ὅχι τόσο μὲ τὴ ζέστη της, ὅσο μὲ τὴν ταραχῶδη ζωὴ της. Ἡ ψυχὴ του εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ δροσιά κι ἀπὸ ξεκούρασιν, ὅχι τὸ κορμὶ του. Καὶ τὸν ἐσβούλεψαν οἱ φίλοι· «τσιγάρο καὶ κουβέντα». Γιὰ τὸ τσιγάρο δὲν ἤθελε καὶ συμβουλὴ· πάφ! ποῦρι ἀπὸ τὸ πρῶτ ἴσαμε τὸ βράδι. Τὸ ἴδιο κ' ἡ κουβέντα. Ὅλημέρα μιλοῦσε μὲ τὰ γύρω του· μὲ τὴ θάλασσα ποὺ ἀπλωνότανε γαλήνια κάτου ἀπὸ τὸ παραθύρι του· μὲ τὰ προβατάκια ποὺ βόσκανε στὴν ἀντίπερα βουνοπλαγιά· μὲ τίς ψαρόβαρκες ποὺ ἀψιφώντας τὸ μεσημεριᾶτικο λιοῦρι στεκόντουσαν ἀκούνητες καταμεσίς στὸ πέλαγο· μὲ τὰ λίγα κυπαρίσσια ποὺ ὀρθωνόντουσαν ἐκεῖ, πλάι στὸ σπίτι του· καὶ μὲ τὸσα ἄλλα, μὲ τὸσα, ὅλα ὅμορφα κι ὅλα φλόαρα ποὺ τὸ καθένα εἶχε κάτι νὰν τοῦ πεί, κάτι νὰν τοῦ ξεμυστερευτεῖ. Τσιγάρο καὶ κουβέντα. Κακὴ συμβουλὴ τοῦ δώσανε οἱ φίλοι· μὰ ἴσια ἴσια ἡ κουβέντα δὲν τὸν ἄφινε νὰποχτήσῃ ὅ,τι λαγχαροῦσε,

τὴ γαλήνη τῆς ψυχῆς, τὴν ξεκούρασιν. Καὶ δουλιὰ τίποτα. Τὰ πινέλα εἶχανε στεγνώσει καὶ μουχλιάζανε οἱ μπογιές. Κι αὐτὴ ἡ σκέψη ἴσια ἴσια εἶταν τὸν τυραγεῖτο, ποὺ δὲν τὸν ἄφινε νὰ χαρεῖ τὸ καλὸ τῆς ἐξοχῆς. Νὰ βλιπέεις ὅσα πράματα, τὸση ζωὴ, καὶ νὰν τὴν ἀφίνεις νὰ φεύγει; Καὶ δὲς τοῦ στενοχώρια καὶ μούχλα.

Μὲ τίς κότες κοιμότανε καὶ μὲ τίς κότες ζυπνοῦσε. Καμιά φορὰ καὶ πρὶν ζυπνήσουν κ' οἱ κότες. Ἐξέρεσε νὰ βλέπει καὶ τίς κότες νὰ ζυπνοῦν. Εὗρισκε, μαθίς, καὶ σ' αὐτὸ ἐχαρίστησιν. Ζουγράφος, εἶπαμε, ποιητῆς—κ' ἓνας ποιητῆς, σὴν τὸ μωρὸ παιδί, φκαριστιέται μὲ τὸ τίποτα—μ' ἓνα ἄστρο ποὺ σβένει, μὲ κάπιο κοκορὶ ποὺ λαλεῖ, μὲ μιά μπρατσέρα ποὺ φεύγει, ἀπαλά ἀπαλά, σὰ νυφούλα ντροπαλή, ἀπὸ τὸ λιμάνι, μ' ἓναν κοκοβιδὸ ποὺ ζυπνῶντας ξεγλυστράει κάτου ἀπὸ τὴ γλιστερὴ πέτρα, μ' ἓνα μελίσι κεφαλόπουλα ποὺ ταραξεί τὸν ἥσυχο γυάλω, μ' ὅ,τι θές καὶ μ' ὅ,τι σὲ λόγου σου δὲ θάκανε τὴν παραμικρὴ ἐντύπωσιν. Ὅλ' αὐτὰ καλὰ κι ἄγρια, μὰ ποὺ δουλιὰ! Καὶ τὸ βράδι λογαριασμός· τί εἶδες καὶ τί ἔκαμες. Εἶδα τὸσα καὶ δὲν ἔκαμα τίποτα. Πάει κι αὐτὴ ἡ μέρα, σπάταλε. Ἐόδιασε τὸσες ἐντύπωσες καὶ δὲ σόδιασε οὔτε μιά

άλλον, πόσες ώρες δούλεθε και τί τιποτένια άμοι-
θή έπαιρνε. Άλήθεια, τó ίδιο γίνεται όχι μόνο στην
'Ελλάδα μ' παντού. Ένα από τ'ά μεγάλα προτε-
ρήματα των Άνωτέρων Τεχνικών Σχολιών στην Ρου-
σία είναι πού οι φοιτητάδες, κάθε καλοκαίρι είναι
ύποχρεωμένοι να κάμουν δυό μήνες σ' έργοστάσιο,
σιδερόδρομο κλ. σαν άπλοι εργάτες. Κ' εργάζονται
μαζί τους μέ τó σφυρί ή πάνου στη μηχανή, ξεχνών-
τή διαφορά κοινωνικών θέσεων, ανατροφής, συνθηκών
κτλ. Καί παίρνουν τόν ίδιο μιστό, τó ίδιο μεροκά-
ματο. Μόνο έτσι μπορεί ó μέλλων μηχανικός, ó μέλ-
λων διεπτυντής έργοστασίου, σιδερόδρομου κλπ. να
μάθει τί θά πεί εργασία, τί θά πεί ψωμί βγαλμένο
μέ ύδρο, τί ύποφέρει κείνος πού καμιά φορά 12, 18,
20 ώρες δέν άπομακρύνεται άπό τόν κλίβανο του έρ-
γοστασίου, δέ βγάζει τó χέρι του άπό τó χειριστή τής
άτμομηχανής.

Φίλε μου, σούρθε καμιά φορά ή σκέψη, όταν
ταξιδεύεις πάνου στα μαλακά μαξιλάρια του βαγο-
νού ή στην κομψή καμπίνα του βαποριού, πώς ύ-
πάρχει ένας άνθρωπος πού ά βγάλε για ένα λε-
φτό τó χέρι του άπό ένα κοματάκι σίδερο, θά πάς
έσύ κι όλοι οι συνταξιδιωτές σου κατά διαόλου;
Σου ήρθε καμιά φορά ή φαντασία να σκεφτείς μέ
τί όρους εργάζεται άπτός ό άνθρωπος, πόσες ώρες
μένει χωρίς ύπνο, τί τιποτένια άμοιβή παίρνει, τί
ύδρο χύνει για να μπορεί έσύ να ταξιδεύεις μέ όλη
σου την άνεση και κείνος να μπορεί να κερδίσει ένα
κομάτι ψωμί για τόν έαυτό του και τ'ά παιδιά του;
Έγώ ως φοιτητής τής Άνωτερης Άρτοκρατορικής
Τεχνικής Σχολής τής Μόσκας, έκαμα τρία καλο-
καίρια σ' έργοστάσια και σε σιδερόδρομο, εργάστη-
κα και 12, και 18, και 24, και 30 ώρες χωρίς
ύπνο, χωρίς να μπορώ να καθίσω για μισή ώρα και
ξέρω τί θά πεί ή εργασία των σιδεροδρομικών ύπαλ-
λήλων. Καί μπορώ να σ'ς βεβαιώσω πως είναι να
φριξει κανείς. Άθρωποι γίνονται μηχανές, χειρότε-
ρα άπό μηχανές—κομάτια ζωντανού κρεάτου. Για
ένα κομάτι ψωμί ό άνθρωπος όλα τ'ά δίνει,—φυσι-
κές δύνανμες, μάτια, άρτια, οικογενειακή ζωή, σκέ-
ψη,—όλα. Για ένα κομάτι ψωμί. Και, φίλε μου, ά
δέ σκέφθηκες ποτέ τόν εργατικό του σιδερόδρομου,
σκέψου τον τώρα και μην άκούς τέτοιες άγράματες
άνοησίες σαν πού γράφουν τ'ά φύλλα μας (σαν πού-
γραψε κ' ένα τέτιο σοβαρό άκόμα φύλλο σαν την
«Έστία»), μη θυμώνεις πούμινες κάμπους μέρες
χωρίς συγκοινωνία, χωρίς βαγόνια μέ μαλακά μαξι-

λάρια—και φαντάσου τή θέση του εργατικού πού-
να: σκλάβος του Κεφαλαίου και τής Πείνας —
και συλλυπήσου τον. Γιατί μόνον, όταν ένιωθούν ό-
λοι, μόνον όταν όλοι οι εργατικοί είναι στερωμένοι,
—μπορεί ό στρατός των εργατικών να νικήσει την
ύδρα, τó Κεφάλαιο.

Εργατικοί τής 'Ελλάδας, γειά σας! Μόνο κά-
του άπό τή σημαία του Παγκόσμιου Σοσιαλισμού,
τής Παγκόσμιας Άδερφότητας μπορείτε να καλυ-
τερίψετε τή θέση σας. Σ' έμ'ας, στην Ρουσία, είδα-
τε πως μάχεται ό εργατικός, είδατε πως ένίκησε και
νικάει τόν Τσαρισμό και τó Κεφάλαιο. Γιατί είναι
ένωμένοι κάτω άπό τήν έρυθρή σημαία του Σοσια-
λισμού πού πάνου της έχει δυό ρητά :

«Εργατικοί όλων των Έθνών ένωθήτε» και :
«Μόνο μέ τόν άγώνα θά βρείς τ'ά δικάιά σου».

Εργατικοί τής 'Ελλάδας, οι εργατικοί όλου
του κόσμου σ'ς χαιρετούν και σ'ς προσκαλούν να
σταθίτε κάτω άπό τίς σημαίες τους.

Βερολίνο 27.9.906.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΛΥΚΙΑΡΑΟΠΟΥΛΟΣ

Σημ. του «Νουμά». Πολύ καλά τά λέει ό φίλος μας,
μέ στην 'Ελλάδα οι άπεργίες δέ δημιουργούνται πάντα
άπό τήν Άνάγκη, άπό τήν άμυνα δηλ. τής Έργασίας
άπέναντι του Κεφαλαίου, άλλα κι άπό κάποια άλλη λίγο
δημοκρατική άφορμή. Καμιά φορά άπεργούν αυτόθελα κ'
οι εργάτες' άλλα τις περισσότερες φορές τούς άπεργούν
οι διάφοροι Φαρόδουλδες για λόγους καθαρά δημοκρατικούς.
Πρέπει να ψαφήσει πρώτα ή Δημοκρατία για ναχουνε κ'
ο άπεργίες στον τόπο μας κάποια άγνότητα.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Του Παντελή Χόρν
για «Τό Άνεχτίμητο».

Νάτην πού χαμοδέρνεται στον κάμπο κάτου ή χώρα.
Στό πλάι τής βούρκοι στέκουνται και πέρα ρηχονόρια
Ό τόπος δείχνεται ξερός δίχως κλαριού στολάδι,
κ' ή καταχνιά πού ζώνει τον σκοταδερό ναι πάντα.
Άχτίδα του ήλιου ά φτάσει κεί χάνει και φός και
[θέρημ,
κ' όποιος άγέρας κ' ά διαβεί θά ρίξει τ'ά φτερά του.
Σέρνει ή Ζωή στο διάβα της γενιά μαγαγκιασμένη
πού είναι χαμός ή φύτρα της και μόλεμα ή ψυχή
[της.
Βερέμης είναι ό κάθε νιός, δέν τόν άγγίζει ή όλπίδα,
κ' ό γέρος ξέρει μοναχά ν' άκαρτερεί τó χάρο...

γραμμή στο παννί. Έτσι, λοιπό θά περάσει και τó
φειτεινό καλοκαίρι; Σέ άσωτέες; Σ'ά δέν μπορώ να
δουλέψω, να γράψω κ'ενε στους φίλους.

Κ' έπιανε να γράψει
«Μεσημέρι. Κάθουμαι στο τραπέζι μου άντικρύ
στην ξάπορτα. Η πόρτα όρθάνοιχτη. Νά τί βλέ-
πω' τή σιδερένια καγκλωτή ξάπορτα' ύστερα τήν
άμμουδιά παραμπρός τή θάλασσα πού ό μπάτης τή
γλυκοχαδέυει' δεξιά μεριά τ'ά κοτρώνια ενός παλιού
μώλου, χαλασμένου πιά, και στην άκρηνή πέτρα
δεμένη μιά κόκκινη φελούκα' άριστερή μεριά τήν
πλώρη μιανής μπρατσέρας άρχιμένης άπό προχτές.
'Ανάμεσα μ'ώλο και μπρατσέρα περνάει ή ματιά μου
και σταματάει στ' άντικρύνó άκρογάλι. Έκει, δε-
ξιά ένα κάτασπρο ρημοκλήσι μέ δυό τρία δεντρά
στά πλάγια και μέ φουντωντά σκίνα δλόγουρα, κι ά-
ριστερά κάτι άσβεστοκάμινα παλιά, πούχουν καιρό
να δουλευτούνε, ρείπια. 'Ανάμεσα άσβεστοκάμινα
και ρημοκλήσι περνάει ή ματιά μου και σταματάει
στο χαμηλό βουναλάκι πού, ξεπλωμένο κουρασμένα,
λές και πλένει τ'ά πόδια του στο γιαλό' στα ριζά
του μιά κάλυβα κ'άπό κάτω τηςσταλίζουνε τ'άρνιά'
πάνου άπό τήν κάλυβα άρχινάει τó γραφικό μονο-
πάτι, περνώντας ανάμεσα άπό σκαντζοχερώπα θυ-

μάρια κ' εύωδιασμένο θρούμπι' τó τσοπανόπουλο μέ
άνασχηκωμένα πανταλόνια σιγοπερπατάει στο γιαλό,
ψάχνοντας ίσως για κανένα κοχύλι. Αύτά βλέπω, ά-
γαπημένη μου Κώστα, και θάν τ'άβλεπες και σύ και
θάν τ'ά χαιρόσουνε, όχι έτσι πού σου τ'ά γράφω, μέ
άν έπαιρνα τó πινέλο και σου τ'ά ζεσήκωνα στο
παννί...»

Άπελπισμένος πετούσε τήν πένα. Πάλι ζου-
γραφιά! Μά δέν είναι αυτό πού ζητούσε. Κοινά
πράματα και χλωμά. Ψόφια, δίχως ζωή. Ούτε ή
γραμμή, ούτε τó χρώμα πού θά ζωντάνευε τó παν-
νί, πού θάν τούδινε μιλιά. Και τó χαρτί του γραμ-
μάτου γινότανε κοκοράκι και στεκότανε στο τραπέ-
ζι να χαρεί κι αυτό τήν άκάμωτη ζουγραφιά.

*

Ένα γαληνό πρωί ό περαματζής τούφερε τήν
πόστα του, ένα μπλίκιο γράμματα και φημερίδες'
τά καρτερούσε άπό βραδίσ μέ ό λυσασμένος που-
νέντης πού φυσούσε τήν παρασμένη μέρα τ'άμπόδισε
τó τρεχαντήρι να ξεκινήσει άπό τόν Περαία. Τις
φημερίδες ούτε τίς άνοιξε' τίς πέταξε μεγαλόπρεπα
στη θάλασσα και θυώσε μάλιστα πού του τίς στεί-
λανε. Δέν τόν άφίνουν ένα δυό μήνες να πιστεύει

Τ'ά μάτια πού τηρών τή γίς είν' πάντα θαμπωμένα,
και σαν κοράκια οι στοχασμοί χαμοπετάνε γύρα,
και μιά άνεργία σα σύγγεφο βαραίνει όλα τ'ά πάντα.
Νάτην πού χαμοδέρνεται στον κάμπο κάτου ή χώρα.

Άχι νάμουνα ό τραγουδιστής πού ήθε μού λάχει ή
χάρη

άπάνου της και γύρα της ν' άστράψω ένα τραγούδι
σα μιά φωνή άπό τή Ζωή, σα φός άπ' τήν Άλήθεια
σαν ένα σάλλισμα τρανό άπ' τήν άφέντρα Πλάση,

[άκρη,

να διώξει τή σκοταδερή τήν καταχνιά άπ' τή χώρα
ήλιος να λάμψει μέσα της και να φυσήξει άγέρας,
και να σκορπίσει τήν πνοή κάπιας Χαράς τρογούρου,

[άντάμα,

Να ξεδουρκώσει ισώματα, να ζωντανέψει φύλλα,
να πραδινίσει τ'ά κλαριά πού να γελάσει ό τόπος,
και χίλια άστραποπέλεκα μπρός στη γενιά να ρίξει
να ξεμολέψει τήν Ψυχή—και να τήν προσκυνήσει..

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΤΣΙΜΠΙΔΑ

[Στή στήλη αυτή θά τυπώνουμε όσες άνοησίες γρά-
φουνται στις φημερίδες για τή Δημοτική γλώσσα. Πρα-
καλούμε τούς άναγνώστες μας, έδώ και στο εξωτερικό, ό-
ποια άνοησία διαβάζουνε νάν τή μαχέσουν και να μές τή
στέλνουν. Πιό ύστερα μπορεί να προκηρούσουμε και διαγω-
νισμό, δίνοντας και γερό χρηματικό βραβείο, σ' όποιον φη-
μερίδα γράψει τή μεγαλύτερη άνοησία. Άπό τώρα όμως
δηλώνουμε πως οι «Αθήναιο» του κ. Πιπί δέ θά λογα-
ριαστούνε σ' αυτό τó διαγωνισμό γιατί είναι άκατάλληλοι.]

ΤΑ ΚΟΜΙΚΑ

Είς τó εβδομαδιαίο μ. π. ο υ ζ. ο υ κ.ι (δηλ. όρ-
γανον) των μαλλιάρων ή κ. Παλλης, μεταφράζων
τόν Θεουκιδίδη, μεταβάλλει τήν λέξιν «τριήρης»
εις... «τριήροτο».

Ένας άλλος λόγιος, ύβρισθείς και διασυρθείς
έπι έτη δλόκληρα άπό τόν άθρότατον «Νουμάν» ε-
γινε τώρα συνεργάτης του, παρουσιάζων τó έξής άμύ-
μητον φαινόμενον:

Γράφει εις μέν τ'ά «Παναθήναια» τήν καθα-
ρεύουσαν, ή, τέλος πχτων, τήν όμιλουμένην γλώσ-
σαν, εις δέ τόν «Νουμάν» μαλλιαριστί. Φθάνει μά-
λιστα μέχρι του σημείου να προτείνη τήν ύδρουση
νηπιαγωγείου μαλλιάρων, ή νηπιακού κήπου, διότι
άπέκτησε τέκνα και θέλει να τ'ά σώση.

πως ό κόσμος όλος κλείστηκε στο χαριτωμένο χω-
ριοδάκι του; Δέν άνοιξε και τ'ά γράμματα' άπό
τ'ά πανωγράμματα κατάλαβε ποιοί του τ'ά στέλνανε
και δε βιαζότανε νάν τ'ά διαβάσει' τάφισε για τó
μεσημέρι πού θά ξαπλωνότανε. Μά είταν κ' ένα
γράμμα πού τ'άνοιξε γελώντας' του τ'εστελνε ό Κώ-
στας ό φίλος του.

«Μήνα, τού γραφει, λείπεις άπό τήν Άθήνα κι
ούτε λέξη δέ μές έγραψες. Ψόφησης; πάει καλά'
τήν Κυριακή τάπομεσήμερο έρχουμαι μέ φίλους
και μέ φιληνάδες να σε θάψουμε».

— Τήν Κυριακή έρχεσαι; μουμμούρισε ό Κα-
τραμάς' έλα. Μ'έχουμε Τρίτη σήμερα κ' ίσαμε τήν
Κυριακή μένουν τόσες μέρες για δουλιά. Να τελιω-
σω τó έργο μου κ' έπειτα ως καλοσορίσουν οι χαρο-
κόποι να θάψουμε τή μούχλα μαζί.

Και ρήχτηκε σύψυχα στη δουλιά. Βάλθηκε να
τελειώσει κάτι πού νάξίζει ίσαμε τήν Κυριακή για
ναποδείξει στους φίλους πως δέν ψόφησε τó μήνα
πούλειπε άπό τήν Άθήνα, μά πως έζησε στην Τέ-
χνη—έζησε δηλ. διπλή ζωή.

Μά του κάκου. Η δυνατή γραμμή πού τήν ά-
ναζητούσε νύχτα μέρα δέν έρχότανε. Άρχινηζε κά-
τι, τó καμάρωνε όσο γινότανε, τó θαρρούσε για καλά